

Владимир Стојанчевић, МИЛОШ ОБРЕНОВИЋ И ЊЕГОВО ДОБА

Београд 1966. године

О кнезу Милошу и његовом добу писано је много, али је ријетко о којој личности из српске историје изречено толико контрадикторних мишљења и судова. Разумије се, изречено је и објективних судова, но ипак више политичких него научних. У писању и расправљању о кнезу Милошу више се полазило са политичког аспекта династичко-партијских борби између Карађорђевића и Обреновића.

Стојанчевић је, међутим, у овом овом дјелу пошао од нових сазнања и закључака, користећи при том аутентичне архивске документе, одбацујући, допуњујући или изнова потврђујући старе резултате. Тако, ова књига даје до сада најпотпунију cjеловиту и систематску обраду не само интересантне личности кнеза Милоша него и његовог доба. Обрађена су и нека веома важна и значајна питања из историје Србије, која досадашња историографија није уочавала, или их је мимоилазила не придајући им већи значај. Први пут темељитије је обрађена и протумачена не само политичка него и економска и културна дјелатност. Главну пажњу Стојанчевић је посветио Милошевој првој владавини, када је он био на врхунцу, а она је била од највећег значаја за изградњу српјанске државе и друштва.

Књига има 480 стр. и подијељена је на 16 глава. У I, II и III говори се о земљи, људима, обичајима у вријеме рођења Милоша Обреновића, о Милошевом учешћу у првом српском устанку, о његовој предаји Турцима послје пораза устанка и о животу у Србији под Турцима у периоду 1813—1815. године. У главама IV, V и VI обрађен је други српски устанак и улога Милоша као вође у устанку, ново стање у Србији и

двојност српско-турске управе, почетак Милошеве владавине и организација његове личне власти. У VII и VIII глави обрађен је период крупних буна и завјера против Милоша 1825—1826. и Милошев рад на Порти за добијање националне аутономије српског народа у периоду 1815—1833. У глави IX обрађене су друштвено-економске прилике српског народа под Милошевом владавином: сељачко питање, друштвено-политички вид народног незадовољства Милошевом управом, Милошева аграрна и колонизациона политика. У глави X обрађени су неки проблеми Милошеве владавине, као друштвени односи у Србији, положај задруга у Србији 1815—1839, питање како је Милош долазио до новца, његова трговина, његов однос са Вуком Караџићем и питање судства. Милошева апсолутистичка владавина од 1830—1839. и њени друштвено-економски коријени обрађени су у глави XI. Преглед Милошеве спољне политике као и његова политичка личност дати су у XII и XIII глави. У глави XIV дат је концизан закључак о првој владавини Милошевој. Милошева политичка дјелатност у изгнанству 1839—1858, његова сповљност и приватни живот у емиграцији обрађени су у глави XV. На крају је аутор дао преглед Милошеве унутрашње и спољне политике у вријеме његове друге владавине 1858—1860. године. Овај период је обрађен доста скучено, можда много мање него што заслужује.

Н. Ракочевић